

Фіщук В. С., Шай Я. О., студенти,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гелич А. О., к.ю.н., доцент

ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ФОНДОВИЙ РИНОК»

З переходом економіки України до розвитку на ринкових засадах в державі більшого поширення набули цінні папери, почав формуватися і все активніше функціонувати і розвиватися фондовий ринок.

В економіці кожної країни постійно відбувається кругообіг фінансових ресурсів. Фінансовий ринок являє собою грошові відносини, що складаються в процесі купівлі-продажу фінансових активів під впливом попиту та пропозиції на позичковий капітал, рух якого втілюється у цінних паперах [3, с. 5].

Фінансовий ринок є цілісною системою, яка складається із взаємопов'язаних елементів. Структуру фінансового ринку складають: ринки матеріальних активів, ринки цінних паперів, ринки заставних, ринки споживчих кредитів, ринки інвестицій, ринки валютних коштів та ін.

Важливою складовою фінансового ринку є фондовий ринок. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23 лютого 2006 р. фондовий ринок (ринок цінних паперів) – це сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів).

Слід відзначити, що дане легальне визначення поняття фондового ринку, незважаючи на деяку його неповноту (не відображає відносини зі зберігання цінних паперів) та окремі спірні положення (зокрема, щодо одностороннього, вузького трактування теоретичної категорії правових відносин), у цілому точно визначає цей ринок як системне, об'єктивне економіко-правове явище суспільного буття в єдності його статичних та динамічних елементів. Статику ринку цінних паперів складають насамперед самі цінні папери та їх похідні, кожний з видів яких має певну юридичну форму та певний правовий режим існування, а також учасники цього ринку з визначеним правовим статусом, обумовленим роллю, яку окремі учасники та відповідні групи учасників відіграють на вказаному ринку. Динаміка ринку цінних паперів полягає у сукупності різноманітних відносин між його учасниками щодо цінних паперів – їх розміщення, обігу, обліку тощо, які постійно виникають, змінюються, припиняються, і у своїй множинності утворюють те, що прийнято називати функціонуванням фондового ринку (ринку цінних паперів).

В економічній літературі зустрічаються досить різні визначення терміна «фондовий ринок». З точки зору економічної теорії найбільш близьким синонімом терміна «фондовий ринок» є термін «ринок капіталу» (capital

market). У широкому розумінні під фондовим ринком розуміють ринок достатньо широкого набору фінансових інструментів – цінних паперів, строкових контрактів (ф'ючерсів, опціонів), інструментів грошового обігу тощо. У вузькому тлумаченні – фондовий ринок охоплює лише корпоративні цінні папери, які прийнято відносити до фондових (капітальних) цінностей. З точки зору зарубіжного досвіду поняття «фондовий ринок» (stock market) об'єднує ринки акцій (equities market), облігацій (bonds market) та похідні інструменти на фондові цінності (stock derivatives) – ф'ючерси та опціони на акції та індекси. В тій частині, де ринок цінних паперів заснований на грошах як на капіталі, він називається фондовим ринком і в цій своїй якості є складовою частиною ринку цінних паперів. Частина ринку цінних паперів, що залишилась, через порівняно невеликий розмір не одержала спеціальної назви, саме тому ринок цінних паперів та фондовий ринок вважають синонімами [4, с. 192-193].

У широкому розумінні під ринком цінних паперів розуміють частину фінансового ринку, на якому за незначний час створюються необхідні умови та відбуваються швидка мобілізація, ефективний перерозподіл і раціональне розміщення фінансових ресурсів у соціально-економічному просторі держави з урахуванням інтересів суспільства шляхом здійснення емісій цінних паперів різними емітентами. У вузькому розумінні, ринок цінних паперів, як правило, означає взаємодію, що відбувається на ринку між його суб'єктами з приводу випущених цінних паперів [3, с. 13].

В економічній літературі ринок цінних паперів визначають як сукупність економічних відносин його учасників з приводу випуску та обігу цінних паперів [4, с. 191].

В юридичній літературі ринок цінних паперів визначається як сукупність відносин цивільно-правового характеру, що опосередковують рух капіталів у формі цінних паперів [2, с. 8]. На думку Кологойди О. В., це дещо звужене розуміння ринку цінних паперів, оскільки насправді реальний ринок цінних паперів являє собою сукупність різноманітних суспільних відносин, що регулюються, зокрема, нормами цивільного, адміністративного, господарського, фінансового та інших галузей законодавства [1, с. 11].

Отже, фондовий ринок (ринок цінних паперів) являє собою сукупність учасників такого ринку та врегульованих правом відносин з приводу розміщення, обігу та обліку цінних паперів, що складаються між цими учасниками з метою залучення інвестиційних ресурсів для потреб економіки і соціальної сфери.

Література

1. Кологойда О. В. Правове регулювання фондового ринку України: [навч. посіб.] / О. В. Кологойда – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 320 с.

2. Кузнецова Н. С. Ринок цінних паперів в Україні: правові основи формування та функціонування / Н. С. Кузнецова, І. Р. Назарчук – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 518 с.

3. Павлов В. І. Цінні папери в Україні: [навч. посіб.] / В. І. Павлов, І. І. Пилипенко, І. В. Кривов'язюк – 2-ге вид., доп. – К.: Кондор, 2004. – 400 с.
4. Рынок ценных бумаг: [учебник] / Под ред. В. А. Галанова, А. И. Басова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 2002. – 448 с.

УДК 347.78:347.77 (043.2)

Цісар Н. Б., студентка,
Інститут заочного та дистанційного навчання,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б, д.ю.н., професор

ПІДХОДИ ДО ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Як різновид економічної діяльності маркетинг і відносини, які виникають при його здійсненні є предметом правового регулювання. Встановлення підходів до правового регулювання відносин у сфері маркетингової діяльності: 1) визначає загальні напрямки правового впливу на регулювання цих правовідносин; 2) зумовлює галузеву приналежність та методи правового регулювання, правові інститути, які забезпечують досягнення певного правового результату.

З огляду на напрямки правового впливу на суспільні відносини можна беззаперечно стверджувати, що право на проведення маркетингових досліджень є правом особи і охоплюється її правовим статусом: 1) як особи взагалі; 2) як спеціальне право за яким набуття професії маркетолог надає особі право на професійне заняття такою діяльністю, що підтверджується виданими в установленому порядку дипломом про відповідну освіту чи посвідченням (сертифікатом) про перепідготовку та підвищення кваліфікації. В такому разі можливе виконання маркетингових досліджень в товарообіговому аспекті, де їх результати є товаром, який може бути обмінаний на інший товар чи його еквівалент. Правовою формою такого обміну є договір.

Маркетингові дослідження є різновидом наукової діяльності, що передбачене Законом України «Про наукову та науково-технічну діяльність» як інтелектуальна творча діяльність, що спрямована на одержання і використання нових знань. Критерієм вирізнення наукової діяльності від супутніх видів творчої діяльності є наявність у виконаних дослідженнях елементу новизни. Ми можемо віднести маркетингові дослідження до прикладної науки. Це надає можливість розширити коло виконавців маркетингових досліджень посадовими особами державних органів та органів місцевого самоврядування, які можуть використати свої знання та досвід. Це слідує із ст.44 Закону України «Про державну службу та органи місцевого самоврядування», відповідно до якої державні службовці вправі займатися науковою діяльністю.